

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

9. veebruar 2023*

Eelotsusetaotlus – EMÜ-Türgi assotsiatsioonileping – Otsus nr 1/80 – Artiklid 6 ja 7 – Türgi kodanikud, kes on juba integreerunud vastuvõtva liikmesriigi tööturule ja kellel on vastav elamisõigus – Liikmesriigi asutuste otsused, millega võetakse ära nende Türgi kodanike riigis elamise õigus, kes on elanud asjaomases liikmesriigis seaduslikult üle 20 aasta, põhjendusel et nad kujutavad endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile – Artikkel 13 – *Standstill*-tingimus – Artikkel 14 – Põhjendatus – Avaliku korraga seotud põhjused

Kohtuasjas C-402/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 23. juuni 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juunil 2021,

menetluses

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

versus

S,

ning menetlustes

E,

C

versus

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal ning kohtunikud M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen (ettekandja), N. Wahl ja J. Passer,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikku menetlust ja 28. septembri 2022. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- E, esindajad: *advocaten* A. Durmus ja E. Köse,
- C, esindajad: *advocaten* A. Agayev ja Š. Petković,
- S, esindaja: *advocaat* N. van Bremen,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja A. Hanje,
- Taani valitsus, esindajad: M. Brochner Jespersen, J. Farver Kronborg, V. Pasternak Jørgensen, M. Søndahl Wolff ja Y. Thyregod Kollberg,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja H. van Vliet,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel (edaspidi „otsus nr 1/80“) artiklite 6, 7, 13 ja 14 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud esiteks Staatssecretaris van Justitie en Veiligheidi (justiits- ja julgeolekuküsimuste riigisekretär, Madalmaad; edaspidi „riigisekretär“) ja S-i ning teiseks E ja C ning riigisekretäri vahelistes kohtuvaidlustes viimase otsuste üle võtta ära S-i, E ja C (edaspidi koos „puudutatud isikud“) riigis elamise õigus ning nad Madalmaade territooriumilt välja saata.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Assotsiatsioonileping

- 3 12. septembril 1963 Ankaras ühelt poolt Türgi Vabariigi ja teiselt poolt EMÜ liikmesriikide ja ühenduse poolt allkirjastatud lepingu assotsiatsiooni loomiseks Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel, mille ühenduse nimel sõlmis, kiitis heaks ja kinnitas nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10; edaspidi

„assotsiatsioonileping“), artikli 2 lõikest 1 tulenevalt on selle lepingu eesmärk aidata kaasa jätkuvale ja tasakaalustatud kaubandus- ja majandussidemete tugevnemisele lepinguosaliste vahel, võttes täiel määral arvesse vajadust tagada Türgi Vabariigi majanduse kiirendatud areng ning parandada Türgi rahva tööhõivet ja elutingimusi.

4 Selleks näeb assotsiatsioonileping ette ettevalmistava etapi, mis võimaldab Türgi Vabariigil ühenduse abiga oma majandust arendada (selle lepingu artikkel 3), üleminekuetapi, mille jooksul tagavad lepinguosalisel tolliliidu järkjärgulise rakendamise ning majanduspoliitika ühtlustamise (nimetatud lepingu artikkel 4), ning lõppetapi, mis rajaneb tolliliidul ja hõlmab lepinguosaliste majanduspoliitika tihedama koordineerimise (sama lepingu artikkel 5).

5 Assotsiatsioonilepingu artiklis 6 on ette nähtud:

„Assotsiatsiooni rakendamiseks ja järkjärguliseks arendamiseks kohtuvad lepinguosalisel assotsiatsiooninõukogus, mis tegutseb talle [assotsiatsiooni]lepinguga antud volituste raames.“ [Siin ja edaspidi on osundatud lepingut tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

Lisaprotokoll

6 23. novembril 1970 Brüsselis allkirjastatud lisaprotokoll, mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT 1972, L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41; edaspidi „lisaprotokoll“), on selle artikli 62 kohaselt assotsiatsioonilepingu lahutamatu osa ning sätestab vastavalt artiklile 1 nimetatud lepingu artiklis 4 toodud üleminekuetapi rakendamise tingimused, korra ja ajakava.

7 Lisaprotokoll sisaldab II jaotist „Isikute ja teenuste liikumine“, mille I peatükk on pühendatud „[t]öötaja[tele]“ ning II peatüki pealkiri on „Asutamisõigus, teenused ja transport“.

8 Selle protokollis artiklis 59 on ette nähtud:

„Käesoleva protokolliga hõlmatud valdkondades ei kohelda Türgit soodsamalt, kui liikmesriigid üksteist vastavalt [EÜ] asutamislepingule kohtlevad.“

Otsus nr 1/80

9 Otsuse nr 1/80 II peatükk „Sotsiaalsätted“ sisaldab 1. jagu „Tööhõive ja töötajate vaba liikumisega seotud küsimused“, kuhu kuuluvad selle otsuse artiklid 6–16.

10 Otsuse artiklis 6 on ette nähtud:

„1. Ilma et see piiraks perekonnaliikmete vaba juurdepääsu tööle käsitleva artikli 7 sätete kohaldamist, on liikmesriigi seaduslikul tööturul oleval Türgi kodanikust töötajal:

– õigus pärast ühte aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis uuendada tööloaba sama tööandja juures töötamiseks, kui tööandjal on talle tööd pakkuda;

– õigus pärast kolme aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis ning arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi, võtta vastu enda valitud tööandja juures samal kutsealal mõni teine tavapärasel tingimustel tehtud tööpakkumine, mis on registreeritud selle liikmesriigi tööhõivetalitustes;

- õigus pärast nelja aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul.

[...]

3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamist käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad sätestatakse riigisiseses õiguses.“
[Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

- 11 Sama otsuse artiklis 7 on sätestatud:

„Liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja perekonnaliikmetel, kellele on antud luba selle töötaja juurde elama asuda, on:

- õigus võtta vastu tööpakkumisi pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis vähemalt kolm aastat seaduslikult elanud, arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi;
- õigus omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis viis aastat seaduslikult elanud.

Türgi päritolu töötajate lastel on pärast vastuvõtvast riigis kutsehariduse omandamist õigus selles liikmesriigis vastu võtta kõik tööpakkumised, sõltumata selles liikmesriigis elamise kestusest, tingimusel et üks vanematest on selles liikmesriigis seaduslikult töötanud vähemalt kolm aastat.“

- 12 Otsuse nr 1/80 artiklis 13 on sätestatud:

„Ühenduse liikmesriikidel ja Türgi [Vabariigil] on keelatud kehtestada uusi piiranguid selliste töötajate ja nende pereliikmete tööturule pääsemise tingimuste osas, kes viibivad ja töötavad seaduslikult nende territooriumil.“

- 13 Otsuse artikkel 14 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva jao sätete kohaldamisel arvestatakse avaliku korra, riigi julgeoleku ja rahvatervise seisukohalt õigustatud piiranguid.

2. Need sätted ei mõjuta riigisisestest õigusaktidest või Türgi ja ühenduse liikmesriikide vahelistest kahepoolsetest lepingutest tulenevaid õigusi ja kohustusi, kui need kehtestavad nende riikide kodanike jaoks soodsamad sätted.“

- 14 Vastavalt kõnealuse otsuse artiklile 16 kohaldatakse selle otsuse II peatüki 1. jao sätteid alates 1. detsembrist 1980.

Direktiiv 2003/109/EÜ

- 15 Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artiklis 12 „Kaitse väljasaatmise eest“ on sätestatud:

„1. Liikmesriik võib teha otsuse pikaajaline elanik välja saata üksnes siis, kui isik kujutab tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale [või] julgeolekule.

2. Lõikes 1 osutatud otsus ei või põhineda majanduslikel kaalutlustel.
3. Enne kui liikmesriik teeb otsuse pikaajaline elanik välja saata, peab ta arvestama järgmiste teguritega:
 - a) elamise kestus tema territooriumil;
 - b) asjaomase isiku vanus;
 - c) tagajärjed asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks;
 - d) sidemed elukohariigiga ja sidemete puudumine päritoluriigiga.

[...]“ [täpsustatud tõlge]

Madalmaade õigus

Välismaalaste seadus

- 16 Madalmaade 23. novembri 2000. aasta välismaalaste seaduse (Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (Vreemdelingenwet 2000); *Stb.* 2000, nr 495) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artiklis 22 on ette nähtud:

„[...]“

2. Artiklis 20 osutatud tähtajatu elamisloa võib kehtetuks tunnistada, kui:

[...]

- c) elamisloa omanik on jõustunud kohtuotsusega süüdi mõistetud sellise süüteo toimepanemises, mille eest on ette nähtud vähemalt kolmeaastane vangistus, või talle on kohaldatud karistusseadustiku (Wetboek van Strafrecht) artiklis 37a sätestatud meedet;
- d) välismaalane kujutab endast ohtu riigi julgeolekule.

3. Lõikes 2 osutatud aluste kohaldamise eeskirjad võib kehtestada üldise haldusmeetmega või selle alusel.“

Välismaalaste määrus

- 17 Madalmaade 23. novembri 2000. aasta välismaalaste määruse (Besluit tot uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 (Vreemdelingenbesluit 2000); *Stb.* 2000, nr 497) redaktsiooni, mis kehtis kuni 1. juulini 2012 (edaspidi „välismaalaste määrus“), artikkel 3.86 oli sõnastatud nii:

„[...]“

4. [Korralise tähtajalise elamisloa] pikendamise taotluse võib samuti jätta rahuldamata [välismaalaste] seaduse artikli 18 lõike 1 punkti e alusel, kui välismaalasele on jõustunud

kohtuotsusega mõistetud vähemalt viie süüteo eest, või kui välismaalane on riigis viibinud vähem kui kaks aastat, vähemalt kolme süüteo eest vangistus, kinnipidamine noortevanglas või üldkasulik töö, või kui talle on kohaldatud karistusseadustiku artiklis 37a, artiklis 38m või artikli 77h lõike 4 punktides a või b sätestatud meedet, või kui talle on jõustunud kohtuotsusega lihtmenetluses (*strafbeschikking*) määratud üldkasulik töö või välisriigis sellele vastav karistus või meede, ning kui nende karistuste või meetmete tingimusteta täitmisele kuuluva osa kestus vastab vähemalt lõikes 5 nimetatud kestusele.

5. Lõikes 4 nimetatud kestus on:

[...]

[kui isik on riigis elanud] vähemalt 15 aastat, aga vähem kui 20 aastat: 14 kuud.

[...]

11. Erandina eelnevatest lõigetest ei jäeta [korralise tähtajalise elamisloa pikendamise] taotlust rahuldamata:

[...]

b) kui isik on riigis elanud 20 aastat.

[...]“.

18 Määruse artiklis 3.98 on sätestatud:

„1. [Välismaalaste] seaduse artikli 22 lõike 2 punkti c kohaselt võib korralise tähtajatu elamisloa kehtetuks tunnistada, kui asjaomane välismaalane on jõustunud kohtuotsusega süüdi mõistetud sellise süüteo toimepanemises, mille eest on ette nähtud vähemalt kolmeaastane vangistus, ja talle on määratud vangistus, üldkasulik töö või karistusseadustiku artiklis 37a sätestatud meede või välisriigis sellele vastav karistus või meede, ning kui nende karistuste või meetmete kogukestus vastab vähemalt artikli 3.86 lõigetes 2, 3 või 5 nimetatud kestusele.

2. Artikleid 3.86 ja 3.87 kohaldatakse *mutatis mutandis*.“

19 Määruse artikkel 8.7 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevat lõiget kohaldatakse välismaalaste suhtes, kes on mõne EL toimimise lepingu või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud ja kes reisivad Madalmaadesse või viibivad seal.

[...]“.

20 Sama määruse artiklis 8.22 on sätestatud:

„1. Minister võib avaliku korra või riigi julgeoleku kaalutlustel keelduda seadusliku riigis elamise lubamisest või selle lõpetada, kui asjaomase välismaalase käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile. Minister võtab enne otsuse tegemist arvesse asjaomase isiku Madalmaades elamise kestust, tema vanust, tervislikku seisundit, perekondlikku ja

majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist lõimumist Madalmaades ning sidemeid päritoluriigiga.

[...]

3. Kui see ei ole avaliku julgeoleku huvides hädavajalik, ei lõpetata seaduslikku riigis viibimist, kui välismaalane:

a. on viimased kümme aastat elanud Madalmaades; [...]

[...]“.

21 26. märtsi 2012. aasta määruse, millega muudeti 2000. aasta välismaalaste määrust seoses libiseva skaala karmistamisega (Besluit houdende wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met aanscherping van de glijdende schaal) (*Stb.* 2012, nr 158), põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „26. märtsi 2012. aasta määrus“) I artikliga muudeti välismaalaste määrust, nagu on toodud allpool.

22 Välismaalaste määruse artikli 3.86 lõike 5 sõnastus asendati järgmise tekstiga:

„Lõikes 4 nimetatud kestus on: [...]

[kui isik on riigis elanud] vähemalt 15 aastat: 14 kuud.“

23 Välismaalaste määruse artikli 3.86 lõike 11 – mis uue numeratsiooni kohaselt on nüüd lõige 10 – sõnastus asendati järgmise tekstiga:

„Erandina eelnevatest lõigetest ei jäeta taotlust rahuldamata, kui isik on riigis elanud kümme aastat, välja arvatud juhul, kui isik on toime pannud:

a) karistusseadustiku artikli 22b lõikes 1 nimetatud süüteo;

b) narkootiliste ainete seaduses sätestatud süüteo, mille eest on legaldefiniitsiooni kohaselt ette nähtud vähemalt kuueaastane vangistus.“

24 26. märtsi 2012. aasta määruse II artiklis on sätestatud:

„Käesolevat määrust ei kohaldata välismaalase suhtes, kelle riigis viibimist ei olnud võimalik enne käesoleva määruse jõustumist kehtinud õiguse alusel katkestada.“

2000. aasta välismaalaste ringkiri

25 2000. aasta välismaalaste ringkirja (Vreemdelingencirculaire 2000) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni punktis B10/2.3 on ette nähtud:

„[...]

Avalik kord ja riigi julgeolek

Vastavalt välismaalaste määruse artikli 8.22 lõikele 1 keeldub [pädev asutus] seadusliku riigis elamise lubamisest või lõpetab selle, kui liidu kodaniku või tema pereliikme käitumine kujutab endast vahetut, tõelist ja tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile, välja arvatud juhul, kui välismaalaste määruse artikli 3.77 või artikli 3.86 kohaldamine analoogia alusel ei vii riigis elamise lõppemiseni.

[...]“.

26 Ringkirja põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni punktis B12/2.8 on sätestatud:

„[Pädev asutus] tunnistas korralise tähtajatu elamisloa kehtetuks, kui esineb välismaalaste seaduse artikli 22 lõikes 2 nimetatud asjaolu ja kui välismaalaste määruse artiklid 3.97 ja 3.98 ei näe sellest ette erandit.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Põhikohtuasjad

Põhikohtuasi, milles puudutatud isik on S

- 27 Türgi kodanik S elab Madalmaades seaduslikult alates 15. veebruarist 1983 ja tal on alates 9. märtsist 1992 korraline tähtajatu elamisluba.
- 28 Riigisekretär tunnistas 5. oktoobri 2017. aasta otsusega välismaalaste määruse artikli 3.98 ja selle määruse artikli 3.86 (muudetud 26. märtsi 2012. aasta määrusega; edaspidi „rangem libisev skaala“) alusel S-i elamisloa kehtetuks, kohustas teda Madalmaade territooriumilt viivitamatult lahkuma ja määras talle sissesõidukeelu.
- 29 Otsust põhjendati asjaoluga, et alates 1994. aasta novembrist on S-ile mõistetud 39 korral kriminaalkaristus süütegude toimepanemise eest, mille eest on ette nähtud vähemalt kolmeaastane vangistus, ning et talle mõistetud karistuste tingimusteta täitmisele kuuluva osa kogukestus, see tähendab 66 kuud, võrreldes tema Madalmaades seaduslikult viibitud ajaga on vastavuses rangema libiseva skaala nõuetega. Lisaks põhjendati nimetatud otsust asjaoluga, et S-i käitumine kujutas endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile, kuna esiteks pani ta toime raskeid kuritegusid, sealhulgas röövimised, vargused sissetungimise teel ja kangete narkootikumidega kaubitsemine, ning teiseks esineb suur retsidiivsusoht, kuna S pani toime kuritegusid ka pärast seda, kui ta oli kaks aastat viibinud spetsiaalselt korduvatele õigusrikkujatele mõeldud kinnipidamisasutuses.
- 30 S esitas 5. oktoobri 2017. aasta otsuse peale vaide, mille riigisekretär jättis 27. märtsi 2018. aasta otsusega põhjendamata.
- 31 Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Rotterdamile (Haagi esimese astme kohtu Rotterdami kohtumaja, Madalmaad), kellele S esitas selle otsuse peale kaebuse, tühistas 18. oktoobri 2018. aasta kohtuotsusega 27. märtsi 2018. aasta otsuse ja 5. oktoobri 2017. aasta otsuse põhjendusel, et rangem libisev skaala kujutab endast „uut piirangut“ otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses.

32 Riigisekretär esitas selle kohtuotsuse peale eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Raad van Statele (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), apellatsioonkaebuse, väites eelkõige, et nende riigisestest õigusnormide kohaldamata jätmine S-i suhtes asetaks S-i liidu kodanikega võrreldes soodsamasse olukorda, mis on vastuolus lisaprotokolli artikliga 59.

Põhikohtuasi, milles puudutatud isik on C

33 Türgi kodanik C elab Madalmaades seaduslikult alates 3. maist 1976 ja tal on alates 25. märtsist 1983 korraline tähtajatu elamisluba.

34 Riigisekretär tunnistas 22. aprilli 2018. aasta otsusega C elamisloa rangema libiseva skaala alusel kehtetuks, kohustas teda Madalmaade territooriumilt viivitamatult lahkuma ja määras talle sissesõidukeelu. Otsust põhjendati asjaoluga, et alates 1988. aastast on C-le mõistetud 22 korral kriminaalkaristus, eelkõige pärast 2012. aastat selliste kuritegude eest nagu vargus sissetungimise teel, kehavigastuse tekitamine ja kangete narkootikumidega kaubitsemine, ning et talle mõistetud karistuste tingimusteta täitmisele kuuluva osa kogukestus, see tähendab 56 kuud, võrreldes tema Madalmaades seaduslikult viibitud ajaga, on vastavuses rangema libiseva skaala nõuetega. Riigisekretär leidis samuti, et asjaolu, et ajavahemikul 1. septembrist 1990 kuni 31. detsembrini 2000 kuritarvitas C seksuaalselt oma alaealist tüdruku, toetab tema hinnangut, et asjaomase isiku käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile.

35 Riigisekretär jättis C vaide selle otsuse peale 3. oktoobri 2018. aasta otsusega põhjendamatusena tõttu rahuldamata.

36 Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Middelburg (Haagi esimese astme kohtu Middelburgi kohtumaja, Madalmaad) tunnistas C kaebuse 3. oktoobri 2018. aasta otsuse peale 24. juuli 2019. aasta otsusega põhjendamatuks. Nimetatud kohus leidis, et otsuse nr 1/80 artikkel 14 on kohaldatav, kuna C käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile ning et sellisel juhul ei saa C tugineda viimati nimetatud otsuse artiklile 13.

37 C esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, väites, et tema käitumine ei kujuta endast vahetut ohtu ühiskonna põhihuvile ja et käesoleval juhul on otsuse nr 1/80 artikkel 13 kohaldatav.

Põhikohtuasi, milles puudutatud isik on E

38 Türgi kodanik E elab Madalmaades seaduslikult alates 1981. aastast ja tal on alates 16. märtsist 1995 korraline tähtajatu elamisluba.

39 Riigisekretär tunnistas 30. mai 2018. aasta otsusega E elamisloa rangema libiseva skaala alusel kehtetuks, kohustas teda viivitamatult Madalmaade territooriumilt lahkuma ja määras talle sissesõidukeelu. Otsust põhjendati asjaoluga, et alates 1990. aastast oli E-le mõistetud kolmeteistkümnelt korral kriminaalkaristus, sealhulgas pärast 2012. aastat, ning et talle mõistetud karistuste tingimusteta täitmisele kuuluva osa kogukestus, see tähendab 25 kuud, võrreldes tema Madalmaades seaduslikult viibitud ajaga, on vastavuses rangema libiseva skaala nõuetega. Lisaks leidis riigisekretär, et E käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile.

- 40 Vaie, mille E 30. mai 2018. aasta otsuse peale esitas, jäeti 24. septembri 2018. aasta otsusega põhjendamatusse tõttu rahuldamata.
- 41 Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (Haagi esimese astme kohtu Amsterdami kohtumaja, Madalmaad) tunnistas 2. mai 2019. aasta otsuses E kaebuse 24. septembri 2018. aasta otsuse peale põhjendamatuks ja sedastas esiteks, et kuigi rangem libisev skaala kujutab endast „uut piirangut“ otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses, on selle artikli kohaldamisala piiratud selle otsuse artikliga 14, ja teiseks, et lisaprotokolliga artikliga 59 oleks vastuolus, kui E suhtes jäetaks need riigisisised õigusnormid kohaldamata, sest see paneks ta Euroopa Liidu kodanikega võrreldes soodsamasse olukorda.
- 42 E esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, väites, et rangema libiseva skaala kohaldamine on vastuolus otsuse nr 1/80 artikliga 13 ning et teda ei koheldaks soodsamalt kui liidu kodanikku, kui tema suhtes ei kohaldataks nimetatud riigisiseseid õigusnorme.

Eelotsuse küsimused

- 43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele esitati S-i, C ja E suhtes esimeses kohtuastmes tehtud otsuste peale apellatsioonkaebused, leiab, et põhikohtuasjade lahendamiseks on vaja tõlgendada otsuse nr 1/80 artikleid 13 ja 14.
- 44 Kohus ei välista, et asjaomaseid riigisiseseid õigusnorme, st 26. märtsi 2012. aasta määrust, mis näeb ette rangema libiseva skaala, võib kvalifitseerida „uueks piiranguks“ otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses, sest erinevalt enne selle määruse jõustumist kohaldunud riigisisestest õigusnormidest ei sisalda 26. märtsi 2012. aasta määrus enam keeldu tunnistada Madalmaade territooriumil rohkem kui 20 aastat seaduslikult viibinud välismaalaste elamisluba kehtetuks, mistõttu Türgi kodanikel on vaba liikumise õiguse kasutamine sellel territooriumil raskendatud.
- 45 Siiski tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas Türgi kodanik, kellel nagu puudutatud isikutel on elamisõigus, mis tuleneb C puhul otsuse nr 1/80 artiklist 6 või S-i ja E puhul otsuse artiklist 7, võib tugineda selle otsuse artiklile 13, et takistada tema suhtes selliste riigisiseste õigusnormide kohaldamist; eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei anna Euroopa Kohtu praktika sellele küsimusele selget vastust.
- 46 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb, et puudutatud isikute käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile. Euroopa Kohtu praktikast, eelkõige 18. juuli 2007. aasta kohtuotsusest Derin (C-325/05, EU:C:2007:442, punkt 74) ja 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsusest Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 82), tuleneb aga, et liikmesriik võib Türgi kodaniku käitumise hindamisel, mille käigus järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet ja asjaomase isiku põhiõigusi, otsuse nr 1/80 artikli 14 alusel isikule otsuse artiklitega 6 ja 7 antud õigused ära võtta, kui isik kujutab endast sellist ohtu. Lisaks tuleneb nimetatud otsuse artikli 14 sõnastusest, et sama otsuse artikli 13 kohaldamisel arvestatakse eelkõige avaliku korra seisukohalt põhjendatud piiranguid.
- 47 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et käesoleval juhul nähtub 26. märtsi 2012. aasta määruse seletuskirjast, et asjaomaste riigisiseste õigusnormide vastuvõtmine on põhjendatud muutunud ühiskondlike arusaamadega Madalmaades seoses avaliku korra kaitsega. Kohus lähtub siinkohal eeldusest, et S-i, C ja E käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile, nii et põhimõtteliselt on võimalik nende riigis elamise õigus otsuse

nr 1/80 artikli 14 alusel ära võtta. Siiski tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas otsuse nr 1/80 artikkel 13 on kohaldatav, kui välismaalasel on sama otsuse artiklist 6 või artiklist 7 tulenevad õigused, ning jaatava vastuse korral, milline on selle otsuse artikli 13 ja artikli 14 vaheline suhe.

48 Neil asjaoludel otsustas Raad van State (Madalmaade kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas Türgi kodanikud, kellel on otsuse nr 1/80 artiklis 6 või artiklis 7 sätestatud õigused, võivad lisaks tugineda otsuse nr 1/80 artiklile 13?
2. Kas otsuse nr 1/80 artiklist 14 tuleneb, et Türgi kodanikud ei saa enam tugineda otsuse nr 1/80 artiklile 13, kui nad kujutavad oma isikliku käitumise tõttu tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile?
3. Kas uut piirangut, mille kohaselt võib Türgi kodanikult riigis elamise õiguse ära võtta ka 20 aasta möödumisel avaliku korra huvides, saab põhjendada muutunud ühiskondlike arusaamadega, mis on viinud uue piirangu kehtestamiseni? Kas selles osas piisab sellest, et uus piirang teenib avaliku korra eesmärki, või on vaja ka seda, et piirang oleks selle eesmärgi saavutamiseks sobiv ega läheks kaugemale sellest, mis on selle saavutamiseks vajalik?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 49 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas otsuse nr 1/80 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellele saavad tugineda Türgi kodanikud, kellel on selle otsuse artiklis 6 või artiklis 7 sätestatud õigused.
- 50 Selles osas tuleneb otsuse nr 1/80 artikli 13 sõnastusest, et selles on sätestatud *standstill*-tingimus, mis keelab liikmesriikidel kehtestada uusi piiranguid selliste töötajate ja nende pereliikmete tööturule pääsemise tingimuste osas, kes viibivad ja töötavad seaduslikult nende territooriumil.
- 51 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on sellel *standstill*-tingimusel vahetu õigusmõju (21. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus Abatay jt, C-317/01 ja C-369/01, EU:C:2003:572, punkt 58 ning seal viidatud kohtupraktika) ning seda kohaldatakse Türgi kodanike suhtes, kes ei saa veel kasutada töötamis- ja ühtlasi elamisõigust selle otsuse artikli 6 lõike 1 alusel (29. aprilli 2010. aasta kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, C-92/07, EU:C:2010:228, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika). Nimetatud *standstill*-tingimuse mõte on nimelt selles, et liikmesriikidele on jäetud õigus lubada Türgi kodanikel oma territooriumile siseneda ja seal esimest korda tööle asuda, ning selle eesmärk on tagada, et liikmesriigi asutused ei kehtestaks õigusnorme, mis seaksid ohtu otsuse nr 1/80 eesmärgi saavutamise, milleks on töötajate vaba liikumise tagamine, olgugi et selle põhivabaduse järkjärgulise rakendamise esimeses etapis võivad juba olemasolevad riigisisised piirangud, mis puudutavad tööturule pääsemist, alles jääda (vt selle kohta 21. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus Abatay jt, C-317/01 ja C-369/01, EU:C:2003:572, punktid 80 ja 81).

- 52 Siiski tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast samuti, et sama *standstill*-tingimus keelab üldiselt kehtestada mis tahes uusi riigisiseseid meetmeid, mille eesmärk või tagajärg oleks seada Türgi kodaniku poolt riigi territooriumil töötajate liikumisvabaduse teostamisele piiravamad tingimused kui need, mis olid selle kodaniku suhtes kohaldatavad otsuse nr 1/80 jõustumise kuupäeval asjaomases liikmesriigis (29. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Tekdemir, C-652/15, EU:C:2017:239, punkt 25, ning 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Udlændingenævnet, C-379/20, EU:C:2021:660, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Asjaomase *standstill*-tingimuse ulatuse selline lai tõlgendus on põhjendatud, arvestades otsuse nr 1/80 eesmärki tagada töötajate vaba liikumine. Nii uus piirang, mis karmistab Türgi päritolu töötaja või tema pereliikmete kutsealase tegevuse alustamise tingimusi, kui ka piirang, mis juhul, kui töötajal või tema pereliikmetel on otsuse artikli 6 või artikli 7 alusel töötamise õigus, piirab talle nende õigustega tagatud juurdepääsu palgalistele töökohtadele, on vastuolus nimetatud otsuse eesmärgiga tagada nende töötajate vaba liikumine.
- 54 Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, on Euroopa Kohus 21. oktoobri 2003. aasta kohtuotsuse Abatay jt (C-317/01 ja C-369/01, EU:C:2003:572) punktis 81 sedastanud, et Türgi kodanik, kes juba töötab liikmesriigis seaduslikult, ei pea enam olema kaitstud tööle saamise *standstill*-tingimusega, kuna ta on juba nimelt tööle saanud ning puudutatud isikul on oma edasise tööalase karjääri osas vastuvõtvast liikmesriigis kõnealuse otsuse artiklist 6 sõnaselgelt tulenevad õigused.
- 55 Siiski ei tähenda see tõdemus, et selle tingimuse kohaldamine oleks niisugusel juhul välistatud. Isegi kui Türgi kodanik ja tema pereliikmed, kes kuuluvad vastavalt otsuse nr 1/80 artikli 6 ja artikli 7 kohaldamisalasse, võivad tugineda nendest sätetest tulenevatele õigustele, et vaidlustada nende vaba liikumise piiranguid, ilma et nad peaksid lisaks tõendama, et need piirangud on uued ja seega kõnealuse *standstill*-tingimusega vastuolus, võivad need kaks olukorda siiski kattuda.
- 56 Euroopa Kohus täpsustas 21. oktoobri 2003. aasta kohtuotsuse Abatay jt (C-317/01 ja C-369/01, EU:C:2003:572) punktis 84, et otsuse nr 1/80 artikli 13 ulatus ei ole piiratud liikmesriigi tööturule juba integreerunud Türgi kodanikega. Seega tuleb asuda seisukohale, et nad kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse.
- 57 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasjad said alguse sellest, et Madalmaade pädevad asutused võtsid avaliku korra kaalutlustel vastu võetud riigisisestele õigusnormidele tuginedes ära puudutatud isikute riigis elamise õiguse. Need riigisisesed õigusnormid, mis kehtestati pärast otsuse nr 1/80 jõustumist Madalmaades, lubavad pädevatel asutustel sellise Türgi päritolu töötaja elamisloa, kes elab seaduslikult sellel territooriumil üle 20 aasta ning kellel on seetõttu selle otsuse artikli 6 lõike 1 kolmandast taandest või artikli 7 teisest lõigust tulenevad õigused, kehtetuks tunnistada ja ta riigist välja saata kui ta kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile.
- 58 Siinkohal tuleneb kohtupraktikast, et liikmesriigi meetmed, mille eesmärk on määratleda Türgi kodanike olukorra õiguspärasuse kriteeriumid, võttes vastu või muutes eelkõige nende kodanike riigi territooriumil elamise tingimusi, võivad kujutada endast uusi piiranguid otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses (vt selle kohta 7. novembri 2013. aasta kohtuotsus Demir, C-225/12, EU:C:2013:725, punktid 38 ja 39).

- 59 Riigisisesed õigusnormid, mis võimaldavad ära võtta puudutatud isikute riigis elamise õiguse, mis tuleneb otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 kolmandast taandest või artikli 7 teisest lõigust, piiravad järelkult nende isikute õigust vabalt liikuda võrreldes vaba liikumise õigusega, mis neil otsuse jõustumisel oli, ning kujutavad endast seega uut piirangut selle otsuse artikli 13 tähenduses.
- 60 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et sellele võivad tugineda Türgi kodanikud, kellel on selle otsuse artiklis 6 või artiklis 7 sätestatud õigused.

Teine ja kolmas küsimus

- 61 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas otsuse nr 1/80 artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et Türgi kodanikud võivad tugineda selle otsuse artiklile 13, et takistada nende suhtes sellise „uue piirangu“ kohaldamist nimetatud sätte tähenduses, mis võimaldab liikmesriigi pädevatel asutustel nende isikute riigis elamise õiguse ära võtta põhjusel, et nende asutuste arvates kujutavad nad endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile. Jaatava vastuse korral soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas ja millistel tingimustel võib selline piirang olla põhjendatud nimetatud otsuse artikli 14 alusel.
- 62 Siinkohal tuleb meenutada, et otsuse nr 1/80 artikli 14 lõige 1 näeb ette liikmesriikide võimaluse teha erand otsuse nende sätete kohaldamisest, mis annavad Türgi päritolu töötajatele teatud õigused.
- 63 Artikli 14 kohaselt võib otsuse nr 1/80 tööhõive ja töötajate vaba liikumisega seotud küsimusi käsitleva jao sätete kohaldamist piirata, kui see on põhjendatud avaliku korra, julgeoleku ja rahvatervise seisukohalt.
- 64 Sellest järeldub, et meede, mis rikub otsuse nr 1/80 artiklis 13 ette nähtud keeldu võtta vastu mis tahes uus riigisisene meede, mille eesmärk või tagajärg on allutada töötajate liikumisvabaduse teostamine riigi territooriumil Türgi kodaniku poolt piiravamatele tingimustele kui need, mis olid kohaldatavad selle otsuse jõustumise kuupäeval asjaomase liikmesriigi suhtes, võib olla põhjendatud nimetatud otsuse artikli 14 lõikes 1 nimetatud avaliku korra kaalutlustega (vt selle kohta 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Udlændingenævnet, C-379/20, EU:C:2021:660, punktid 22 ja 23 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Lisaks tuleb märkida, et Türgi kodanik, kellel on vastavalt otsusele nr 1/80 õigus elada vastuvõtvas liikmesriigis ja kellele avaliku korra kaalutlustel selline piirang kehtestatakse, võib selle liikmesriigi kohtus vaidlustada, tuginedes selle otsuse artiklis 13 sisalduvale „uute piirangute“ vastuvõtmise keelule ja nimetatud otsuse artikli 14 väärale kohaldamisele. Nimelt tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et otsuse nr 1/80 artiklile 13 saavad liikmesriikide kohtutes tõhusalt tugineda sellised Türgi kodanikud, kellele see on kohaldatav, takistamaks nimetatud sättega vastuolus olevate riigisiseste õigusnormide kohaldamist (17. septembri 2009. aasta kohtuotsus Sahin, C-242/06, EU:C:2009:554, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks on Euroopa Kohus määranud, et Türgi kodanik, kellel on vastavalt otsusele nr 1/80 õigus elada vastuvõtvas liikmesriigis, võib selle liikmesriigi kohtutes õiguspäraselt tugineda selle otsuse artikli 14 lõikele 1, et takistada selle sättega vastuolus oleva riigisisese meetme kohaldamist (vt selle kohta 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 51).

- 66 Otsuse nr 1/80 artikli 14 lõikes 1 ette nähtud erandit, mis kujutab endast kõrvalekallet töötajate vaba liikumisega seotud põhivabadusest, tuleb siiski tõlgendada kitsalt ja selle ulatust ei saa liikmesriigid ühepoolset kindlaks määrata (vt selle kohta 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 81).
- 67 Käesoleval juhul tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, millistel tingimustel võib selline *standstill*-tingimusega vastuolus olev uus meede nagu põhikohtuasjas käsitletav riigisisene meede olla põhjendatud avaliku korra nõuetega. Eelkõige soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas selles sättes ette nähtud libiseva skaala karmistamisel, mis on tingitud muutunud ühiskondlikest arusaamadest, on piisavalt arvesse võetud mõistele „avalik kord“ antavat kitsendavat tõlgendust ning kas see on hõlmatud asjaomase liikmesriigi kaalutusõigusega.
- 68 Siinkohal tuleb meenutada, et ehkki liikmesriikidele jääb vabadus määrata kindlaks avaliku korra nõuded, eelkõige isikute vaba liikumise põhimõttest tehtava erandi põhjendamisel, lähtuvalt oma riigisisestest vajadustest, mis võivad varieeruda nii liikmesriigiti kui sõltuvalt ajajärgust (vt selle kohta 22. mai 2012. aasta kohtuotsus I, C-348/09, EU:C:2012:300, punkt 23), on selle kaalutusõiguse teostamine mitmes aspektis piiritletud.
- 69 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 66, tuleb avaliku korra nõudeid tõlgendada kitsalt.
- 70 Lisaks tuleneb kohtupraktikast, et liikmesriikide võetud meetmed, mis puudutavad neid nõudeid ja mis on ette nähtud otsuse nr 1/80 artikli 14 lõikes 1, peavad olema sobivad taotletava avaliku korra kaitse eesmärgi saavutamiseks ega või minna kaugemale selle saavutamiseks vajalikust (vt selle kohta 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Udlændingenævnet, C-379/20, EU:C:2021:660, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 71 Sellise Türgi kodaniku olukorra kohta, kes sarnaselt puudutatud isikutega on elanud vastuvõtvas liikmesriigis üle kümne aasta, on Euroopa Kohus lisaks otsustanud, et otsuse nr 1/80 artikli 14 lõike 1 kohaldamise võrdlusraamistik on direktiivi 2003/109 artikkel 12. Sellest võrdlusraamistikust tuleneb esiteks, et asjaomase pikaajalise elaniku saab välja saata üksnes siis, kui ta kujutab endast tõelist ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule, teiseks, et väljasaatmisotsust ei saa õigustada majanduslike põhjustega, ning kolmandaks, et enne sellise otsuse tegemist peavad vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused võtma arvesse asjaomase isiku elamise kestust selle riigi territooriumil, tema vanust, väljasaatmise tagajärgi asjaomase isiku ja tema perekonnaliikmete jaoks ning viimase sidemeid elukohariigiga või sidemete puudumist päritoluriigiga (vt selle kohta 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punktid 79 ja 80).
- 72 Nii on Euroopa Kohus leidnud, et avaliku korra või riigi julgeoleku kaalutlustel võib meetmeid võtta üksnes siis, kui pärast üksikjuhtumi hindamist pädevate liikmesriigi asutuste poolt, mille käigus järgitakse nii proportsionaalsuse põhimõtet kui ka asjaomase isiku põhiõigusi, eriti tema õigust era- ja perekonnaelu austamisele, on tõendatud, et asjaomase isiku käitumine kujutab endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile (8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 82).
- 73 Euroopa Kohus on täpsustanud, et selle kindlaks tegemiseks, kas see oht on olemas, tuleb võtta arvesse asjaolusid, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja millega võib kaasneda olukord, kus asjaomase isiku käitumisest tulenev oht kõne all olevale põhihuvile kaob või märkimisväärselt väheneb (vt selle kohta 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 84).

- 74 Selle põhjal tuleb tõdeda, et käesoleval juhul on otsuse nr 1/80 artikli 14 lõikes 1 ette nähtud Madalmaade pädevate asutuste kaalutusõigusega hõlmatud rangema libiseva skaala kehtestamine avaliku korra kaalutlustel põhikohtuasjas kõne all oleva riigisisese meetmega. Muutunud ühiskondlikud arusaamad, mis tingisid uue piirangu, samuti asjaolu, et sellel uuel piirangul on avaliku korra eesmärk, võivad seda piirangut põhjendada.
- 75 Viide muutunud ühiskondlikele arusaamadele ja avaliku korra kaalutlustega seotud põhjendus ei ole iseenesest siiski piisav, et põhjendada põhikohtuasjas kõne all olevaid ja otsuse nr 1/80 artikli 14 lõike 1 alusel võetud riigisiseseid meetmeid. Sellised meetmed peavad nimelt lisaks olema sobivad taotletava avaliku korra kaitse eesmärgi saavutamiseks ega või minna kaugemale selle saavutamiseks vajalikust ning eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on seda hinnata. Seejuures peab kohus võtma arvesse otsusega nr 1/80 antud õigusi, eelkõige neid, mis on sätestatud artiklites 6, 7 ja 13. Pealegi peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas need meetmed näevad ette asjaomase Türgi päritolu töötaja vahetu olukorra eelneva ja individuaalse hindamise, mille käigus võetakse arvesse nii proportsionaalsuse põhimõtet kui isiku põhiõigusi, nagu on märgitud käesoleva otsuse punktides 71–73.
- 76 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu läbiviidava kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist, võivad käesoleval juhul selleks, et teha kindlaks, kas põhikohtuasjas kõne all olevad õigusnormid vastavad nendele nõuetele, olla asjakohased järgmised tegurid. Esiteks see, et karistuse mõistmine ei tähenda automaatselt, et otsusega nr 1/80 asjaomasele isikule antud riigis elamise õigus ära võetakse ja see isik Madalmaade territooriumilt välja saadetakse. Teiseks asjaolu, et pädevad asutused, kes kavatsesid sellise otsuse teha, peavad võtma arvesse asjaomase isiku Madalmaades elamise kestust, tema vanust, tervislikku seisundit, perekondlikku ja majanduslikku olukorda, sotsiaalset ja kultuurilist lõimumist Madalmaades ning sidemeid päritoluriigiga ning peavad lõpuks kaaluma ühelt poolt asjaomasele isikule tema toimepandud süüteo eest mõistetud karistuse raskust ja teiselt poolt isiku riigis elamise kestust. Kolmandaks asjaolu, et asutused ei pea sellise otsuse tegemisel arvesse võtma mitte ainult asjaolu, kas see isik pani mitme aasta jooksul korduvalt toime rikkumisi või mitte, vaid ka muid asjaolusid, nagu asjaolu, et isik muutis pärast süüdimõistmist positiivselt oma käitumist, muu hulgas tegu kahetsedes, lõpetades narkootiliste ainete tarbimise, alustades õpinguid, või vastupidi, kas see isik eitab asjaolusid, millega seoses ta süüdi mõisteti või püüab neid pisendada.
- 77 Järelikult tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artikli 14 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et Türgi kodanikud, kes asjaomase liikmesriigi pädevate asutuste arvates kujutavad endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile, võivad tugineda selle otsuse artiklile 13, et takistada nende suhtes sellise „uue piirangu“ kohaldamist nimetatud sätte tähenduses, mis võimaldab nendel asutustel avaliku korra kaalutlustel nende isikute riigis elamise õiguse ära võtta. Selline piirang võib olla põhjendatud nimetatud otsuse artikli 14 alusel, kui see on taotletava avaliku korra kaitse eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale selle saavutamiseks vajalikust.

Kohtukulud

- 78 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel artiklit 13

tuleb tõlgendada nii, et

sellele võivad tugineda Türgi kodanikud, kellel on selle otsuse artiklis 6 või artiklis 7 sätestatud õigused.

2. Otsuse nr 1/80 artiklit 14

tuleb tõlgendada nii, et

Türgi kodanikud, kes asjaomase liikmesriigi pädevate asutuste arvates kujutavad endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu mõnele ühiskonna põhihuvile, võivad tugineda selle otsuse artiklile 13, et takistada nende suhtes sellise „uue piirangu“ kohaldamist nimetatud sätte tähenduses, mis võimaldab nendel asutustel avaliku korra kaalutlustel nende isikute riigis elamise õiguse ära võtta. Selline piirang võib olla põhjendatud nimetatud otsuse artikli 14 alusel, kui see on taotletava avaliku korra kaitse eesmärgi saavutamiseks sobiv ega lähe kaugemale selle saavutamiseks vajalikust.

Allkirjad